

UZASADNIENIE

Orzeczeniem z dnia 13 grudnia 2021 r. znak: (...).(…) (...) do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w G. postanowił zaliczyć K. A. do osób niepełnosprawnych w stopniu lekkim, uznając, że przyczynę jej niepełnosprawności stanowią schorzenia psychiczne (symbol 02-P). Zespół uznał, że niepełnosprawność odwołującej się datuje się od wczesnego dzieciństwa, zaś orzeczony stopień lekki trwa w okresie od 10 października 2021 r. do 31 grudnia 2023 r. (k. 46 akt rentowych).

Na skutek odwołania K. A. orzeczeniem z dnia 9 marca 2022 r. znak: ON. (...).(…) Wojewódzki Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności

w S. w całości uchylił zaskarżone orzeczenie (...) do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności, nie zaliczając odwołującej się do żadnego stopnia niepełnosprawności (k. 62 akt rentowych). Zespół Wojewódzki uznał, że Zespół (...) dokonał wadliwej kwalifikacji stanu zdrowia K. A.. Wskazał, że skutki naruszenia sprawności organizmu odwołującej się nie powodują istotnych ograniczeń w możliwości funkcjonowania i pełnienia ról społecznych na poziomie uważanym za typowy dla osoby z pełną sprawnością.

K. A. wniosła odwołanie od powyższego orzeczenia. Domagała się zmiany orzeczenia poprzez zaliczenie jej do wyższego niż lekki stopnia niepełnosprawności.

W odpowiedzi na odwołanie Wojewódzki Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w S. wniósł o jego oddalenie wskazując, że odwołująca się nie spełnia przesłanek do zaliczenia jej do stopnia niepełnosprawności. Wskazał, że zaliczając odwołującą się do lekkiego stopnia niepełnosprawności (...) do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w G. nie ocenił rzetelnie materiału dowodowego sprawy i rażąco naruszył obowiązujące przepisy.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

K. A. urodziła się w dniu (...) Jest osobą bezrobotną, bezdomną, bez zawodu, ma wykształcenie gimnazjalne. Przebywa w Zakładzie Karnym w G..

U K. A. cierpi na upośledzenie umysłowe umiarkowane, zaburzenia osobowości i zachowania na podłożu zmian organicznych w centralnym układzie nerwowym oraz uzależnienie od alkoholu i środków psychoaktywnych. W dniu 18 września 2019 r. podjęła próbę samobójczą. Przeszła hospitalizację psychiatryczną, została skierowana na leczenie odwykowe.

Aktualny stan zdrowia K. A. kwalifikuje ją do umiarkowanego stopnia niepełnosprawności. Niepełnosprawność w tym stopniu ma charakter okresowy, od 10 października 2019 r. do 28 lutego 2025 r., a początek niepełnosprawności datuje się od wczesnego dzieciństwa. K. A. wymaga zatrudnienia w warunkach chronionych, szkolenia, w tym specjalistycznego, zatrudnienia w zakładzie aktywności zawodowej oraz korzystania z systemu środowiskowego wsparcia w samodzielnej egzystencji, przez co rozumie się korzystanie z usług socjalnych, opiekuńczych, terapeutycznych i rehabilitacyjnych świadczonych przez sieć instytucji pomocy społecznej, organizacje pozarządowe oraz inne placówki.

Dowód:

- dokumentacja medyczna – k. 21, 22, 24, 29, 30 akt rentowych,
- ocena psychologiczna – k. 59 akt rentowych,
- ocena stanu zdrowia – k. 60 akt rentowych,

- opinia biegłej sądowej z zakresu psychiatrii – k. 46-47,
- opinia uzupełniająca biegłej sądowej z zakresu psychiatrii – k. 69.

Sąd zważył, co następuje:

Odwołanie okazało się uzasadnione.

Orzekanie o stopniu niepełnosprawności jest regulowane przez ustawę z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (jednolity tekst – Dz. U. z 2021 r., poz. 573) oraz rozporządzenie Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 15 lipca 2003 r. w sprawie orzekania o niepełnosprawności i stopniu niepełnosprawności (jednolity tekst – Dz. U. z 2021 r., poz. 735).

Art. 4 ust. 1-4 wyżej wymienionej ustawy stanowi, iż:

- do znacznego stopnia niepełnosprawności zalicza się osobę z naruszoną sprawnością organizmu, niezdolną do pracy albo zdolną do pracy jedynie w warunkach pracy chronionej i wymagającą, w celu pełnienia ról społecznych, stałej lub długotrwałej opieki i pomocy innych osób w związku z niezdolnością do samodzielnej egzystencji;

- do umiarkowanego stopnia niepełnosprawności zalicza się osobę z naruszoną sprawnością organizmu, niezdolną do pracy albo zdolną do pracy jedynie w warunkach pracy chronionej lub wymagającej czasowej albo częściowej pomocy innych osób w celu pełnienia ról społecznych;

- do lekkiego stopnia niepełnosprawności zalicza się osobę o naruszonej sprawności organizmu, powodującej w sposób istotny obniżenie zdolności do wykonywania pracy, w porównaniu do zdolności, jaką wykazuje osoba o podobnych kwalifikacjach zawodowych z pełną sprawnością psychiczną i fizyczną, lub mająca ograniczenia w pełnieniu ról społecznych dające się kompensować przy pomocy wyposażenia w przedmioty ortopedyczne, środki pomocnicze lub środki techniczne.

Przy czym niezdolność do samodzielnej egzystencji oznacza naruszenie sprawności organizmu w stopniu uniemożliwiającym zaspokajanie bez pomocy innych osób podstawowych potrzeb życiowych, za które uważa się przede wszystkim samoobsługę, poruszanie się i komunikację.

Określone przez ustawę zasady ustalania stopnia niepełnosprawności precyzuje rozporządzenie z dnia z dnia 15 lipca 2003 r., zgodnie z którym:

- standardy w zakresie kwalifikowania do znacznego stopnia niepełnosprawności zawierają kryteria określające skutki naruszenia sprawności organizmu powodujące:

1) niezdolność do pracy - co oznacza całkowitą niezdolność do wykonywania pracy zarobkowej z powodu fizycznego, psychicznego lub umysłowego naruszenia sprawności organizmu;

2) konieczność sprawowania opieki - co oznacza całkowitą zależność osoby od otoczenia, polegającą na pielęgnacji w zakresie higieny osobistej i karmienia lub w wykonywaniu czynności samoobsługowych, prowadzeniu gospodarstwa domowego oraz ułatwiania kontaktów ze środowiskiem;

konieczność udzielania pomocy, w tym również w pełnieniu ról społecznych - co oznacza zależność osoby od otoczenia, polegającą na udzieleniu wsparcia w czynnościach samoobsługowych, w prowadzeniu gospodarstwa domowego, współdziałania w procesie leczenia, rehabilitacji, edukacji oraz w pełnieniu ról społecznych właściwych dla każdego człowieka, zależnych od wieku, płci, czynników społecznych i kulturowych.

Przy czym, przez długotrwałą opiekę i pomoc w pełnieniu ról społecznych rozumie się konieczność jej sprawowania przez okres powyżej 12 miesięcy w zakresie, o którym mowa w pkt 2 i 3.

- standardy w zakresie kwalifikowania do umiarkowanego stopnia niepełnosprawności zawierają kryteria określające naruszenie sprawności organizmu powodujące:

czasową pomoc w pełnieniu ról społecznych, co oznacza konieczność udzielenia pomocy, o której mowa w pkt 3 powyżej, w okresach wynikających ze stanu zdrowia;

częściową pomoc w pełnieniu ról społecznych, co oznacza wystąpienie co najmniej jednej okoliczności, o których mowa w pkt 3 powyżej.

- standardy w zakresie kwalifikowania do lekkiego stopnia niepełnosprawności określają kryteria naruszonej sprawności organizmu powodujące:

istotne obniżenie zdolności do wykonywania pracy, co oznacza naruszoną sprawność organizmu powodującą ograniczenia w wykonywaniu pracy zarobkowej znacznie obniżające wydajność pracy na danym stanowisku w porównaniu do wydajności, jaką wykazują osoby o podobnych kwalifikacjach zawodowych z pełną sprawnością psychiczną i fizyczną;

ograniczenia w pełnieniu ról społecznych, co oznacza trudności doświadczane przez osobę zainteresowaną w relacjach z otoczeniem i środowiskiem według przyjętych norm społecznych, jako skutek naruszonej sprawności organizmu.

Przy czym, możliwość kompensacji ograniczeń oznacza wyrównywanie dysfunkcji organizmu spowodowanej utratą lub chorobą narządu odpowiednio przez przedmioty ortopedyczne, środki pomocnicze lub środki techniczne.

Wojewódzki Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w S. nie uznał stanu zdrowia odwołującej się za wystarczający do przyznania jej któregośkolwiek stopnia niepełnosprawności.

Takie stanowisko kwestionowała odwołująca się, wskazując, że powinna mieć przyznany stopień niepełnosprawności wyższy niż lekki.

W celu zweryfikowania stanowisk stron Sąd zasięgnął wiadomości specjalnych, dopuszczając dowód z opinii biegłej sądowej z zakresu psychiatrii.

Biegła sądowa z zakresu psychiatrii E. M. w wyniku przeprowadzenia badania K. A. rozpoznała u odwołującej się upośledzenie umysłowe w stopniu umiarkowanym, a także uzależnienie od alkoholu i środków odurzających wraz z zaburzeniami osobowości i zachowania na podłożu zmian organicznych w centralnym układzie nerwowym. Biegła wskazała na trudności odwołującej się w relacjach z otoczeniem i środowiskiem według przyjętych norm społecznych. Ponadto zauważyła, że z powodu deficytu intelektualnego odwołująca się ma ograniczoną możliwość komunikowania się z otoczeniem, właściwym zadaniem o swoje potrzeby życiowe, wymaga wspierania i ukierunkowywania jej działań przez bliskich. Nie jest w stanie samodzielnie i odpowiedzialnie pełnić ról społecznych. Nie bez znaczenia pozostaje fakt, iż odwołująca się jest osobą zaniedbaną środowiskowo, wychowała się w dysfunkcyjnej rodzinie. Ma osobowość zaburzoną organicznie oraz obniżoną uczuciowość wyższą, co również zakłóca jej relacje z otoczeniem. Zdaniem biegłej K. A. spełnia kryteria do uznania jej za osobę niepełnosprawną w stopniu umiarkowanym. Wymaga zatrudnienia w warunkach pracy chronionej bądź w zakładzie aktywności zawodowej.

Wojewódzki Zespół do Spraw Orzekania o Stopniu Niepełnosprawności w S. kwestionował treść opinii sporządzonej przez biegłą sądową. Organ rentowy podkreślił, że lekki stopień upośledzenia umysłowego odwołującej się nie pozwala na zakwalifikowanie jej do grona osób niepełnosprawnych. Zauważył, że u odwołującej się nie występują epizody psychotyczne o znacznym nasileniu bądź schorzenia powodujące częste hospitalizacje, co zaburzałoby funkcjonowanie społeczne i prowadziło do izolacji i zaniedbań higienicznych i zdrowotnych. U odwołującej się nie zaobserwowano urojeń i zachowań autoagresywnych. Organ zwrócił uwagę, że biegła nie określiła dysfunkcji K. A. wynikających z

zespołu zależności alkoholowej oraz przyczyn braku możliwości zatrudnienia jej na otwartym rynku pracy. Przyznał jednak, że spożywanie alkoholu przez odwołującą się jest głównym ograniczeniem uniemożliwiającym podjęcie zatrudnienia. Organ zarzucił biegłej, że nie wskazała obszarów funkcjonowania odwołującej się, które wymagają czasowej albo częściowej pomocy innych osób w celu pełnienia ról społecznych. Ostatecznie Zespół zarzucając opinii niekompletność wniósł o przeprowadzenie nowego dowodu z opinii biegłego psychiatry lub psychologa.

Biegła sądowa w opinii uzupełniającej, odpowiadając na zarzuty organu, podtrzymała w całości treść opinii głównej. Biegła podkreśliła, że lekki stopień upośledzenia umysłowego odwołującej się uległ regresowi do stopnia umiarkowanego na skutek intensywnego picia alkoholu. Biegła zauważyła, że K. A. nie była w stanie ukończyć nawet szkoły specjalnej. Rozpoznano u niej zaburzenia osobowości i zachowania. Odwołująca się ma tendencję do działań agresywnych. Nie jest w stanie pełnić ról społecznych, np. rodzicielskiej (zrzekła się władzy rodzicielskiej nad dwójką dzieci). Jest nieporadna, nie jest w stanie podjąć zatrudnienia. Ośmiokrotnie przebywała w zakładzie karnym. Z uwagi na brak wzorców i umiejętności nie może poprawnie pełnić ról społecznych i jest skazana na wsparcie przygodnych znajomych. Ewentualne zatrudnienie mogłaby podjąć w warunkach pracy chronionej lub zakładzie aktywności zawodowej. Do tak uzupełnionej opinii żadna ze stron nie wniosła zastrzeżeń.

Sąd zauważył, podobnie jak Wojewódzki Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności, że z § 32 rozporządzenie Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 15 lipca 2003 r. w sprawie orzekania o niepełnosprawności i stopniu niepełnosprawności wynika, iż istotną przesłanką zaliczenia osoby do stopnia niepełnosprawności jest określenie jej funkcjonowania, samodzielności i zakresu opieki lub pomocy, jakiej wymaga od osób trzecich. Potrzeba wsparcia w pełnieniu ról społecznych stanowi zaś istotę kwalifikowania tej osoby do umiarkowanego stopnia niepełnosprawności, podobnie jak zdolność do podejmowania zatrudnienia.

Zgromadzone w sprawie materiały dowodowe nie pozwana na uznanie, że odwołująca się K. A. jest w stanie funkcjonować samodzielnie w jakimkolwiek obszarze uznawanym za pełnienie ról społecznych. Uzależnienie od alkoholu, umiarkowany stopień upośledzenia umysłowego, brak umiejętności socjalnych oraz autodestrukcyjny kierunek poczynań uniemożliwiają jej pełnienie roli pracownika, członka rodziny bądź innej niepatologicznej społeczności. Funkcjonuje niejako przymusowo jedynie jako osoba osadzona w zakładzie karnym bez większych sukcesów resocjalizacyjnych, które warunkują przywrócenie jej społeczeństwu. W tej sytuacji wnioski biegłej o braku możliwości odwołującej się samodzielnego pełnienia przez K. A. ról społecznych znajdują potwierdzenie w okolicznościach faktycznych, w tym faktach dotyczących stanu jej zdrowia, w szczególności zdrowia psychicznego. Wnioski te Sąd, biorąc pod uwagę całokształt okoliczności sprawy, podziela.

Wszystko powyższe, przy uwzględnieniu nadto, iż biegła opiniująca w niniejszej sprawie to wysokiej klasy fachowiec o wieloletnim doświadczeniu zawodowym, także klinicznym i specjalności odpowiedniej do schorzeń odwołującej się znajdującej potwierdzenie w złożonej dokumentacji medycznej, nakazywało uznać jej opinię za rzetelną i wiarygodną, a w konsekwencji podzielić zawarte w niej wnioski nie znajdując żadnych podstaw do jej kwestionowania. Należy przypisać wnioskowi niezależnej biegłej sądowej walor obiektywności. Nadto wskazać należy, że Sąd nie znalazł podstaw do zajęcia stanowiska odmiennego co do stanu zdrowia odwołującej się, na podstawie własnej oceny stanu faktycznego, niż wyrażone w opinii biegłej.

W konsekwencji uznając opinię ww. biegłej za miarodajną i wiarygodną, a materiał dowodowy za kompletny, Sąd nie znalazł podstaw do uwzględnienia wniosku organu o dopuszczenie dowodu z opinii innego biegłego.

Strony nie kwestionowały treści dokumentów zgromadzonych w aktach sprawy i aktach rentowych Wojewódzkiego Zespołu do Spraw Orzekania o Stopniu Niepełnosprawności w S.. Dlatego też stanowiły one miarodajny materiał do dokonania ustaleń faktycznych w sprawie obok opinii wydanej przez biegłą sądową z zakresu psychiatrii.

Mając na uwadze powyższe Sąd w oparciu o treść art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. zmienił orzeczenie Wojewódzkiego Zespołu do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w S. z dnia 9 marca 2022 r. znak ON. (...)1.94.202.AR zaliczając odwołującą się do umiarkowanego stopnia niepełnosprawności z powodu upośledzenia umysłowego i schorzeń psychicznych i ustalając, że stan ten utrzyma się co najmniej do 28 lutego 2025 r zaś odwołująca się będzie mogła podejmować zatrudnienie w warunkach pracy chronionej bądź w zakładzie aktywności zawodowej i korzystać z systemu środowiskowego wsparcia w samodzielnej egzystencji.

ZARZĄDZENIE

(...)

(...)

(...)

(...).

S..